Autor Guste Santini
Četvrtak, 31 Siječanj 2002 11:53

Kriza. Kriza posvuda. Nitko nije zadovoljan. Nitko nije siguran. Sve se dramatično pogoršava. Pripadam generaciji koja je imala sustav u kojem je bila naglašena komponetna socijalne uzajamnosti. Što više, i cijeli sustav javnih financija se je izmjenio kako bi se putem interesnih zajednica identificirale porebe onih koji koriste usluge i onih koji ih daju. Ali kako na ovim prostorima svaka ideja propadne tako je nužno propala i ideja o potrebi socijalne uzajamnosti. Jasno slobodna razmjena rada nije naša umotvorina iako smo je kompromitirali - do kraja.

Cijeli sklop tzv. zajedničkih potreba financiran iz doprinosa ovogodišnjim proračunom se mjernja jer svi prihodi odlaze u proračun iz kojeg se napajaju pojedini oblici javne potrošnje. Vojska, policija i zdravstvena zaštita tretiraju se potpuno jednako. Napustila se dramatična kvalitativna razlika između poreza i doprinosa. Sva davanja postaju porezi. Od starog tek je naziv ostao. Liječnici svojim apelom pokazuju da nije moguće izjednačiti kruške i jabuke. Liječinici su dugo vremena šutili. Prigrizli su ne jednom vrlo kiselu jabuku. Danas je po napisima u novinama priči došao kraj. Svjesni svoje odgovornosti liječnici više ne žele participirati u procesu dodatnog osiromašenja zdravstvene potrošnje. Svjesni su da smanjenje proračunskih sredstva znači smanjenje količine i kvalitete usluga. Svjesni su da će ne ukažu li sutra biti bitno lošije od onog što imamo danas. A danas je zdravstvena zaštita za bolesne i nemočne, socijalno ugrožene gora da gora ne može biti. A gora može biti. I vjerojatno će se minimalni standardi zdravstvene zaštite i dalje smanjivati.

Stanje u svim područjima zajedničke, pa i javne, potrošnje izraz su kapital odnosa koji ima svoju filozofiju ponašanja. Kapital odnos naprosto znači definiranje alokativne funkcije bez obzira na eksternalije koje ta filozofija kapital odnosa po definiciji donosi svakoj zemlji i Zemlji u cjelini. Brutalnost kapital odnosa poznaju svi nerazvijeni odnosno potencijalni članovi tog neslavnog kluba. Kada ne postoji ravnotežni dohodak između rada i kapitala i kada materijalzirani rad (čiutaj: znantvena revolucija) isključivo podržava kapital odnos tada rad postaje marginalan za većinu građana. Otuda nije moguće očekivati povećanje zaposlenosti. Naprosto vremenska dimenzija osposobljavanja rada i potrebna ulaganja u kavalitetan rad jasno pokazuju da je čovjek nevažan i da je jedino profit važan. Da bi se privukao kapital moraju se individualizirati rizici. Ovo znači da su građani okrenuti prema sebi i da svaka socijalne senzibilnost prema «bližnjem» znači utanjenje profita što usmjerava kapital izvan zone socijalno osjetljivih područja. Upravo vlade zemalja koje su spoznale ova kretanja posezale su za intervencionizmom kako bi komparativne prednosti pretočile u konkurentne prednosti i tako osigurale veći dohodak per capita što znači i više sredstava za zajedničke potrebe.

Mnogi se ekonomisti u Hrvatskoj zato i zalažu za osmišljenu strategiju razvoja, odnosno taktiku i operativnu politiku. Svima je jasno da dug i dohodak per capita kakav je danas u Hrvatskoj ne omogućuje dostatnu zajedničku potrošnju.

Liječnici su se javili. Sutra će se javiti i cjelokupni obrazovni sustav. Istovremeno će se javiti i znanstvenici. I tako dalje. I tako dalje. Država mora smanjiti poreznu presiju. Država mora smanjiti svoj dug. Država mora dati više javne i zajedničke potrošnje građaninu. Sve je to nespojivo i cijenu će platiti građani. Ovo se posebno odnosi na one koji su siromašniji. Ovom valja pridodati dodatno povećanje nezaposlenosti i slika našeg stanja i ovogodišnje perspektive

je u osnovi dana.